

VII. ХРОНІКА ПОДІЙ

УДК 811.161.2'243'35:37(438)

ОРФОГРАФІЯ ЄДНАЄ

Оксана Баранівська

*Ягеллонський університет,
Інститут східнослов'янської філології,
алея А. Міцкевича, 11, 31-120 Краків, Польща
тел.: 48 12 6632509*

Описано один із заходів, які сприяють популяризації і вивченню української мови в Польщі, зокрема всепольський орфографічний конкурс з української мови, який проводить кафедра україністики Ягеллонського університету – від першого конкурсу до останнього на сьогодні (2006–2010).

Ключові слова: українська мова як іноземна, конкурс, орфографія.

Як написати правильно – разом чи через дефіс, з великої чи з малої літери, з апострофом чи без? Ці запитання ми ставили, певно, не один раз, коли ще були учнями чи студентами – як учителям, викладачам, так і собі; ці орфографічні питання так само скеровують до нас наші підопічні.

Орфографія кожної мови – один із найскладніших і найзаплутаніших аспектів вивчення мови, особливо якщо ця мова є іноземною. Весь час постають питання: чому, як, скільки винятків? На жаль, це дуже чітко віддзеркалює ситуацію в українському правописі, адже (будьмо об'єктивними і відвертими) занадто багато винятків або інколи незрозумілих правил саме такого, а не такого написання. Передовсім не до кінця їх розуміють іноземці, які хочуть опанувати не тільки комунікативні навички, а й граматичні і орфографічні.

Українська орфографія є одночасно і складною, і цікавою. Однак той факт, що правопис певною мірою є недосяжним для ідеального опанування, запам'ятовування усіх правил і винятків, не повинен відлякувати майбутніх філологів, навіть іноземців. Який вихід? Зацікавити у вивченні, але як?

Мабуть, саме тому виникла ідея організувати конкурс з українського правопису. Проте слід зазначити, що не тільки правила українського правопису, уміння писати без помилок були вирішальними, основними чинниками проведення такого заходу. Насправді в основі цього задуму було дві цілі.

По-перше, інтеграція студентів-україністів, а також їхніх викладачів зі всієї Польщі (адже конкурс задумався як всепольський орфографічний). Передовсім хотілося провести якийсь захід, який зібрав би на всепольському форумі студентів-україністів і їхніх наставників. Подумалося про конкурс. Щось подібне проводиться власне в Польщі – всепольський диктант (правда, не серед студентів), так само в Україні для студентів-полоністів організують таке орфографічне змагання у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника. Щоправда, конкурс з українського правопису, який відбувається в Кракові, є дещо іншого формату, аніж

згадані. Інтеграційний аспект є насправді дуже важливим, оскільки україністика в Польщі – це спеціальність не настільки поширена, як, наприклад, англійська чи навіть російська філологія. На сьогодні українську мову вивчають у багатьох провідних університетах країни (Ягеллонському, Варшавському, Вармінсько-Мазурському, Вроцлавському, Люблінських (UMCS і KUL) університетах, в університеті ім. А. Міцкевича (Познань), в Щецинському університеті, Державній вищій східноєвропейській школі у Перемишлі).

По-друге, мотивація докласти більше зусиль, щоб подолати українські правописні бар'єри.

Уперше конкурс відбувся 10 березня 2006 року. Цього року вже святкував свій міні-ювілей – п'ятирічний. Щороку захід відбувається в березні, організовують його Кафедра україністики Інституту східнослов'янської філології Ягеллонського університету і Наукове коло україністів, що діє при цій кафедрі (на чолі з Л. Стохом, колишнім студентом україністики, а нині координатором конкурсу). Кожен навчальний заклад репрезентує 3 учасники (2006 і 2007 було по 4 учасники) і один опікун – викладач української мови в цьому навчальному закладі. У конкурсі беруть участь студенти-поляки (переважна більшість), а також студенти, які мають українське походження, але народилися в Польщі. З викладацького складу формується журі. Конкурс поділений на 2 етапи: відбірний, під час якого всі студенти пишуть орфографічні тести (2006 і 2007 був тільки один тест під час відбірного етапу, з 2008 року – два), і фінальний, у якому десять найкращих учасників пишуть диктант, і за його підсумками визначається трійка переможців. Над укладанням тестових завдань і диктанту працюють викладачі кафедри україністики (автор цієї статті і д-р Божена Зінкевич-Томанек).

2006 і 2007 років конкурс відбувався протягом одного дня, але з 2008 року організатори вирішили дещо змінити його формат: орфографічні змагання стали дводенними, а також збільшилася кількість завдань для учасників. Проте не обсяг завдань (у відбірному етапі) змусив організаторів зробити цей конкурс дводенним, а друга ціль цього заходу, яка є не менш важливою, – інтеграція студентів. Адже одного дня все-таки дещо замало, аби учасники могли ближче познайомитися, відчутти атмосферу, яка панує не тільки в колишній столиці Польщі, а й в тій маленькій частині України, на яку перетворюється кафедра україністики протягом двох днів конкурсу. Так само викладачі з різних начальних закладів мають нагоду поділитися думками стосовно навчання української мови в іншомовній аудиторії. Це свого роду камеральна конференція. І за п'ять років є вже навіть її постійні учасники. Адже це фактично єдина можливість зустрітися всім разом – студентам-україністам і їхнім наставникам.

На перший всепольський орфографічний форум (10.03.2006) приїхало двадцять сім учасників з семи польських міст – представників восьми університетів (дев'яти кафедр): Університету ім. Адама Міцкевича (Познань), Люблінського католицького університету (Люблін), Університету ім. Марії Кюрі-Склодовської (Люблін), Вроцлавського університету, Вармінсько-Мазурського університету (Ольштин), Щецинського університету, Ягеллонського університету (Краків), Державної вищої професійної школи (Санок). На жаль, найдавніша у Польщі україністика з Варшавського університету завітала до Кракова щойно 2008 року.

Диктант виявив трійку найсильніших студентів-україністів. Ними стали студенти Вармінсько-Мазурського і Ягеллонського університетів (1 місце – Анна Ковалишин (Вармінсько-Мазурський університет), 2 місце – Ядвіга Стемпнік

(Ягеллонський університет), 3 місце – Давид Гацек (Ягеллонський університет)).

Проте орфографічний конкурс – це не тільки тести і диктант. Уже стало традицією, що складовою кожного конкурсу є культурна програма – виступи студентів-україністів з різних навчальних закладів, які беруть участь у змаганнях. Нашими незмінними артистами, які вже п'ятий рік поспіль приємно дивують і захоплюють, є студенти з Познані (художні колективи під керівництвом мгр Анни Хранюк). 2006 року вони запросили всіх нас – і учасників, і членів журі, і гостей – на „Сорочинський ярмарок”.

Другий орфографічний конкурс відбувся 16 березня 2007 року. Його учасниками були 29 студентів з 8 навчальних закладів (Університету ім. Адама Міцкевича, Люблінського католицького університету, Університету ім. Марії Кюрі-Скłodовської, Вроцлавського університету, Вармінсько-Мазурського університету, Ягеллонського університету (кафедра україністики і кафедра українознавства), Державної вищої професійної школи (Санок)). Лауреатами II Всепольського орфографічного конкурсу стали знову студенти двох україністик – ольштинської і краківської. Перше місце здобула Ядвіга Стемпнік з Ягеллонського університету (кафедра україністики), друге – Наталія Стець з Вармінсько-Мазурського університету, третє – Томаш Гендзік з Ягеллонського університету (кафедра україністики). На цьому конкурс не закінчився – його продовжили театральні виступи гостей – студентів з Познані і Вроцлава. Перші бавили глядачів виставою „Лис Микита”, а другі – „Мандрівний театр” з Вроцлава – запропонували у своєму виконанні „Великий льох”.

Починаючи з 2008 року, конкурс дещо змінюється, зокрема триває протягом двох днів. 7–8 березня 2008 року вже втретє студенти, які вивчають українську мову в Польщі, мали нагоду помірятися силами в знаннях з орфографії. Саме 2008 рік можна вважати найвдалішим для організаторів: удалося зібрати представників усіх десяти навчальних закладів Польщі (11 кафедр), в яких вивчають українську мову. До учасників попередніх років приєдналися студенти з найстаршої і наймолодшої україністик у Польщі – Варшавського університету і Державної вищої східноєвропейської школи в Перемишлі. 28 учасників писали два види тестів, що власне стало так само нововведенням: 2006 і 2007 року учасники змагалися тільки з одним тестом. Першого конкурсного дня майбутні україністи писали тести, за результатами яких 10 найсильніших наступного дня боролися за найвищі нагороди.

Перші три місця знову поділили між собою представники двох університетів. Найкраще написали фінальний диктант студентки з Ольштина і Кракова. Перемогу здобула Ізабелла Лесік з Вармінсько-Мазурського університету, на другому місці опинилася Юстина Богуцька з Ягеллонського університету (кафедра україністики), третю сходинку посіла Наталія Стець з Вармінсько-Мазурського університету.

Після орфографічної частини, вже за традицією, відбулася художня. Цього разу учасники, члени журі, гості побачили спільний познансько-краківський проект „Шевченко на шляхах епохи”.

20–21 березня 2009 року краківська україністика вчетверте збрала 26 любителів українського правопису, які приїхали не тільки здобути звання найкращого, але й узяти участь в україністичній інтеграції. 12 студентам удалося потрапити до фінальної частини, яка була не менш складною, ніж відбірна. За підсумками диктанту найкращою була Юстина Богуцька з Ягеллонського університету, другою – Ольга Матушевська з Університету ім. А. Міцкевича

(Познань), а третє місце поділили Наталія Стець з Вармінсько-Мазурського університету (Ольштин) і Анна Фелюсь з Ягеллонського університету.

Ці дводенні змагання завершилися концертом у виконанні хору „Масієжк” з Познані, який виступив з програмою „Усміхнись”, і театральної групи студентів краківської україністики з художньою програмою „Не одцвіте ЧЕРВОНА РУТА”.

П’ятий – як на сьогодні ювілейний – орфографічний конкурс відбувся 19–20 березня 2010. Як і щороку, Краків приїхали підкоряти (у плані української орфографії) студенти зі всієї Польщі. Цього року, як і 2009, було 26 учасників цієї неспортивної боротьби.

Після дводенного змагання з українським правописом, зокрема всіма таємницями, що в ньому приховані, переможницею стала Пауліна Єндрасік з Університету ім. А. Міцкевича (Познань). Друге місце посіла Анна Козар з Університету ім. Марії Кюрі-Скловської (Люблін). А третя нагорода, як і попереднього року, дісталася двом учасницям – Анні Плішці з Люблінського католицького університету та Анні Хмелецькій з Університету ім. А. Міцкевича.

Не менш цікавою і багатою була культурна програма. Глядачів веселила театральна група українців з Університету ім. Марії Кюрі-Скловської (Люблін) „Сватанням на Гончарівці”, а хор „Масієжк” з Познані, який виступав з програмою „А вже весна, а вже красна”, милував чудовим співом.

Щороку на урочистому відкритті і закритті конкурсу та церемонії вручення нагород є представники Генерального консульства України у Кракові, дирекції Інституту східнослов’янської філології, а також керівництво кафедри україністики.

Іntenсивно мусить працювати й журі, до складу якого входять викладачі з навчальних закладів, що беруть участь у конкурсі. Упродовж п’яти років мовними арбітрами на цих правописних змаганнях були: Марія Борцох і проф. Любов Фроляк (Університет ім. Марії Кюрі-Скловської), д-р Любомир Пушак і др. Тетяна Колодинська (Люблінський католицький університет), mgr Анна Хранюк і проф. Наталя Матвєєва (Університет ім. А. Міцкевича), mgr Павло Петночка, mgr Анна Деревецька і mgr Анна Ковалишин (Вармінсько-Мазурський університет), д-р Анна Урсуленко, mgr Мар’яна Беца і mgr Івона Борушковська (Вроцлавський університет), mgr Христина Мар’як (Щецинський університет), д-р Божена Зінкевич-Томанек і д-р Оксана Баранівська (Ягеллонський університет).

Ці зустрічі стали вже традиційними і циклічними. Березень для українців у Польщі – це і шевченківські дні, а віднедавна і орфографічний конкурс. Нам, організаторам, приємно, що цей задум об’єднати українців зі всієї Польщі здійснився. Тішить не тільки той факт, що вдалося втілити дві цілі цього заходу (про це вище), а й те, що всепольський орфографічний конкурс з української мови стає щораз популярнішим серед студентів. Адже задум – це одна річ, важливо його реалізувати. Сподіваємося, що на цьому етапі поки що нам це вдається.

Автор ідеї і організатор конкурсу.

ORTHOGRAPHY UNITES

Oksana Baranivska

*Jagiellonian University,
Institute of East-Slavonic Philology,
Mitskevich St., 11, 31-120 Krakow, Poland
phone: 48 12 6632509*

The article describes one of methods encouraging study of the Ukrainian language in Poland, in particular it deals with the nationwide spelling contest, which has been organized since 2006 by the Institute of Ukrainian Philology at the Jagiellonian University.

Key words: Ukrainian as a second language, contest, spelling.

ОРФОГРАФИЯ ОБЪЕДИНЯЕТ

Оксана Баранивская

*Ягеллонский университет,
Институт восточнославянской филологии,
ал. Мицкевича, 11, 31-120 Краков, Польша
тел.: 48 12 6632509*

В статье описано одно из мероприятий, которые способствуют популяризации и изучению украинского языка в Польше. В частности, это общепольский орфографический конкурс по украинскому языку, который проводит кафедра украинистики Ягеллонского университета – от первого конкурса до последнего на сегодня (2006–2010).

Ключевые слова: украинский язык как иностранный, конкурс, орфография.

Стаття надійшла до редколегії 10.04.2010

Прийнято до друку 12.04.2010